

GENIUS LOCI

LASZLOVSZKY 60

edited by
Dóra Mérai
and

Ágnes Drosztmér, Kyra Lyublyanovics,
Judith Rasson, Zsuzsanna Papp Reed,
András Vadas, Csilla Zatykó

ARCHAEOLOGUA

Genius loci **Laszlovszky 60**

edited by

Dóra Mérai

and

**Ágnes Drosztmér, Kyra Lyublyanovics,
Judith Rasson, Zsuzsanna Papp Reed,
András Vadas, Csilla Zatykó**

Budapest 2018

The publication of this volume was generously funded by

ISBN 978-615-5766-19-0

© by the Authors and Archaeolingua Foundation

2018

ARCHAEOLOGUA ALAPÍTVÁNY

H-1067 Budapest, Teréz krt. 13

www.archaeolingua.hu

Copy editing and language editing: the editors

Layout: Zsanett Kállai

Map: Viktor Lagutov, Zsuzsa Eszter Pető, Mária Vargha, István Gergő Farkas

Front cover design: Eszter Bence-Molnár

Table of contents

Tabula gratulatoria	v
Kiadói előszó	vi
Publisher's Preface	viii
Köszöntő	x
Salutation	xi

Boundaries, Frontier Zones / Határvonalak, határvidékek

ALEKS PLUSKOWSKI – ALEX BROWN – SEWERYN SZCZEPANSKI – ROWENA BANERJEA – DANIEL MAKOWIECKI What Does a Frontier Look Like? The Biocultural Dynamics of the Lower Vistula Borderland in the Middle Ages	2
STEPHEN POW The Mongol Empire's Northern Border: Re-evaluating the Surface Area of the Mongol Empire	8
IAN WOOD Two Roman Frontiers and Their Sub-Roman Afterlife	14

Crossing Borders / Határokon át

SZAKÁCS BÉLA ZSOLT Gyulafirátót, avagy a rendi építészeti hagyományok átjárhatósága	19
CRISTOPHER MIELKE A Queen's Crusading Connections: Yolanda of Courtenay, the Fifth Crusade, and the Military Orders	25
BÁRÁNY ATTILA Angol keresztés a magyar végeken: Robert de Champlayn	28
CRISTIAN GAȘPAR Trespassing Pigs, Sons of Whores, and Randy Dogs: Marginalia on a Medieval Document from Caransebeș/Karánsebes	32
VADAS ANDRÁS A kecskeméti marhahajtók megpróbáltatásai és egy végvár jóllakott őrsége	38
LÁSZLÓ KONTLER Borders and Crossings: A Jesuit Scientist in the Whirlwind of Enlightened Reform	41
PAUKOVICS GERGŐ Hajszja az örök fiatalságért. Dr. Voronoff és a dübörgő 20-as évek	45
PINKE ZSOLT – STEPHEN POW A Gangesz-deltából a globális porondra: történeti ökológiai szempontok a kolera kórokozó (<i>Vibrio cholerae</i>) elterjedési területének átalakulásához	50
MARCELL SEBŐK Tangible Cultural Heritage: The Early History of Blue Jeans	55

Inhabiting the Landscape / Élet a tájban

SÓFALVI ANDRÁS	
A Barcaság határai és 13. század eleji településképe a Német Lovagrend adományleveleiben	60
NIKOLINA ANTONIĆ	
The Hospitallers' Estate of Čičan and its Neighbors: Spatial Analysis Yields New Information	64
ÜNIGE BENCZE	
The Abbey of Meszes: New Insights on the Site Location	68
MÓGÁNÉ ARADI CSILLA – MOLNÁR ISTVÁN	
Kísérlet a bárdudvarnok-szentbenedeki premontrei prépostság környezeti rekonstrukciójára	72
BEATRIX ROMHÁNYI	
Monasteries along the Danube	77
PUSZTAI TAMÁS – P. FISCHL KLÁRA	
A dél-borsodi síkság bronzkori és középkori településstruktúrájának összehasonlítása	82
VIZI MÁRTA	
Komplex régészeti kutatás egy egykori dél-dunántúli mezőváros területén	89
BATIZI ZOLTÁN	
Fagyosasszony és Kammerhof	95
PÁLÓCZI HORVÁTH ANDRÁS	
A középkori Kenderes településszerkezete	99
SZŐCS PÉTER LEVENTE	
Adatok Nagybánya és vidéke középkori egyházi topográfiájához	103
ZATYKÓ CSILLA	
Eltűnt berzencei malmok	108
SZABÓ PÉTER	
Középkori cseh erdőgazdálkodás a choustníki uradalom erdőszámadásainak tükrében	113
ANDREA KISS	
Before and After the Great Heat and Drought of 1540: Multiannual Trends of Grape and Grain Harvest Dates in the Vienna Hospital Accounts	117
LÁSZLÓ BARTOSIEWICZ	
“Kleine Fische, gute Fische” – But Sturgeon is Great	121
LYUBLYANOVICS KYRA	
Vad háziállat, házi vadállat: Számi rénszarvastartás a középkori és kora újkori Norvégiában	126
JUDITH RASSON	
Mountains in the Lifeways and History of Northern Macedonia	138
JEREMY MIKECZ	
Crossing the Abyss: The Apurímac Canyon at the Time of the Spanish Invasion of Peru (1533)	142

Busy Places / Nyüzsgő terek

PETROVICS ISTVÁN	
Újabb adatok Pécs késő középkori történetéhez	147
URBÁN MÁTÉ	
Lokális búcsújáró helyek a késő középkori Nyugat-Dunántúlon	151
BALÁZS NAGY	
The Marketplace of Csütörtök – A Local Market in Fourteenth-Century Hungary	156
KATALIN SZENDE	
The Sopron Fish Market	159
GERHARD JARITZ	
The Craftsman's Voice and Words in Late Medieval Austrian Urban Space	165

TABLE OF CONTENTS

ANA MARIA GRUIA Healthcare in Cluj in the Sixteenth Century: Overlapping Professions	168
ANA MARINKOVIĆ John Capistran's Mantle and the Early Propaganda of Franciscan Observant Cults in Dubrovnik	171
SABINA MADGEARU Ceremonial Space in Front of Medieval Buda: An Illuminated Fifteenth-Century French Vision	175
VÉGH ANDRÁS Óbuda látképeken	177

Layers of the Past / A múlt rétegei

KODOLÁNYI JUDIT Templomok és temetők a visegrádi Sibrik-dombon	181
ROSTA SZABOLCS Egy új lehetőség kapujában – tatárjárás kori védművek a Kiskunságban	186
BOTÁR ISTVÁN Árpád-kori edényégető kemence Csíksomlyón	193
PETAR PARVANOV Fire and Stone: Placing Flints in Graves in Late Medieval Kaliakra	197
GYARMATI JÁNOS Kumpi Wasi. Textilműhely egy inka tartományi központban	201
ZSUZSANNA PAPP REED Post It: Notes from Thirteenth-Century St Albans	207
VALERY REES The Salt of Genius: Marsilio Ficino on Food, Spices, and Nutrition	213
ROSSINA KOSTOVA The Mother of God Monastery near Varna, Bulgaria: More about Missionary Monasteries in Bulgaria in the Ninth and Tenth Centuries	217
DANIEL ZIEMANN The Imperial Abbey of Corvey in the Ninth and Tenth Century: At the Crossroads of Power	221
VIRÁGOS GÁBOR Kartal vagy Cyko? Kísérlet egy középkori nemesi család történetének rekonstruálására	226
TÓTH BOGLÁRKA – BOTÁR ISTVÁN A sepsikilyéni unitárius templom tetőszerkezeteinek kormeghatározása	244
RÁCZ MIKLÓS Egy tiszazugi újkori négyosztatú ház – Dokumentálás és építéstörténet	248

Objects beneath Our Feet / Tárgyak a föld alól

LANGÓ PÉTER A Tiszakeszi-Szódadombon talált kora Árpád-kori kereszt	254
RÁCZ TIBOR – NAGY BALÁZS Tatárjárás kori kincslelet Jászkarajenőről	258
SZENDE LÁSZLÓ Lehetett-e hadijelvény a csajági kereszt?	267
NÓRA UJHELYI Thoughts about Medieval Book Fittings from the Castle of Visegrád	270
MÁRIA VARGHA – THOMAS KÜHTREIBER Treasures of the “Lower Ten Thousand”? Hoards of Iron Objects	273

TABLE OF CONTENTS

K. NÉMETH ANDRÁS „Sarlóját ez okért bőszy fegyverré köszörülte” Késő középkori kiegyenesített sarló Kospa falu helyéről	280
MAXIM MORDOVIN A Collection of Fifteenth- and Sixteenth-Century Cloth Seals from Szolnok	285
TÜNDE KOMORI Ottomans in Pest in the Light of “Luxury” Ceramics: Four Cups from Kígyó Street	289
WICKER ERIKA A 17. századi rácszentpéteri kincslelet	294

Marking the Place / Helyek és jelek

CSERNUS SÁNDOR Keresztes családtörténet és kőbe vésett emlékezet	300
LŐVEI PÁL A pilisszántói keresztes kő legendája	305
MÉRAI DÓRA Sügérek a Nyárádméntén: Sigér Mátyás síremléke leporolva	311
VESZPRÉMY LÁSZLÓ A bambergi lovas szobra és Szent István	316
TAKÁCS MIKLÓS A pétervárad-tekiai reneszánsz kőfaragvány	321
ANNELI RANDLA What and Whom Should We Remember? The Case of the Teutonic Order’s Church and Castle in Pöide, Livonia	325

Heritage Sites, Sacred Places / Örökségi helyszínek, szent helyek

ALEKSANDAR PANTIĆ The Ambiguity of Heritage Interpretation: A Late Roman Tomb in Brestovik, Serbia	330
GYÖRGY ENDRE SZŐNYI Rocamadour: Monastic Center, Pilgrimage Place, Art Historical Interest, World Heritage Site	335
KATEŘINA HORNÍČKOVÁ A Penitent Judas Iscariot: An Exemplum of Christian Morals on the Eve of Hussitism?	339
JAMES PLUMTREE Buddha, Lenin, and the Prophet Muhammad Approaching the Landscape and Cultural Heritage of Issyk-Ata	343
ROBERT SHARP The Thames Estuary: The Cultural Heritage and Memory of the Thames Estuary at Southend-on-Sea	349
ESZTER SPÁT Constructing Religio-Ritual Heritage: The New Shrine of Shekhsê Batê in Khetar, Northern Iraq	353
ZSUZSANNA RENNER Delhi, Old and New: Changing Cityscapes and the Cultural Heritage of India’s Capital City	357
FELD ISTVÁN Pseudovár vagy történeti rekonstrukció?	364
ILON GÁBOR A velemi régészeti témaparkról	371
WOLLÁK KATALIN Örökség alapú fejlesztés Kölkeden	374

TABLE OF CONTENTS

Places of Memory / Az emlékezet helyei

JÁNOS BAK	
Nádor 20 Capriccio	380
SZENTPÉTERI JÓZSEF	
Pilistól Tételig. Elektronikus levélféle a 60 esztendőös Laszlovszky Józsefnek	382
RICHARD HODGES	
Scarlino in the 1980s, Forty Years On	386
KLANICZAY GÁBOR	
Egy hozzászólás Kremsben	390

Egy tiszazugi újkori négyosztatú ház – Dokumentálás és építéstörténet

RÁCZ MIKLÓS*

A következőkben bemutatandó ház nem kiemelkedő emlék történeti épületállományunkban, szűkebb regionális összefüggésben azonban feltétlenül figyelemre méltó. Az épületről 2018. július-augusztusban készítettünk felmérést és szöveges-fényképes dokumentációt.¹ A munka eddig rendelkezésre álló keretei a történeti források feltárását nem tették lehetővé. Ezúttal az épületet és az építéstörténetre vonatkozó megfigyeléseket mutatom be, abban a tudatban, hogy a források feltárása – remélhetőleg rövidesen – lényeges dolgokkal fogja kiegészíteni és árnyalni azokat.²

Az épület leírása, építéstörténeti megfigyelések

A lakóház Tiszaföldvár történeti településmagjának (Tabán) délkeleti részén, a főutca (Kossuth út) keleti oldalán áll, a nyugat felől a főutcába torkolló, a települést átszelő, a történeti településmagot lehatároló Sánc utcától északra (1. kép). A nyugat-kelet irányban elnyúló telek északi oldalán egy rövid zsákutca – zug – húzódik, a ház az északi telekhatáron áll. A telek a belterület szélén helyezkedik el, a ház telke közvetlenül a belterületet határoló 3-4 m magas partélig tart.

A ház hosszúkás téglalap alaprajzú tömegéhez keleten keskenyebb kamra csatlakozik, szintén az északi telekhatárhoz illeszkedve. Déli oldalán tornác húzódik, a homlokzat utca felőli végét, a ház délnyugati sarkát elfoglaló kamráig (2. és 4. kép). A főbejárat a tornác felől az előszobába nyílik, továbbá ajtóval közelíthető meg a tornácra a ház keleti konyha helyisége, és az annak terébe részben benyúló padlásfeljáró. A tornác keleti végéből a lakóház és a keleti kamra közé utólag beillesztett WC helyiség nyílt, ezt a közelmúltban szintén elbontották. A déli homlokzat nyugati

► 1. kép. A ház (nyíllal jelölve) Tiszaföldvár 1881-es kataszteri térképén (MNL MOL S78)

ti részét elfoglaló kamra szélessége a tornácéval egyezik meg, abból leválasztva alakították ki. Déli hosszfalának közepén ablak nyílik. A tornácra néz az előszoba keskenyebb és a hátsó szoba széles, hármass ablaka.

A gerendás födémű tornác kiváltógerendáját három faoszlop tartja, ezek élszedések, áttört indamotívumos, fűrészelt könyökdíszekkel. A kiváltógerenda alján korábbi oszlophelyek és könyökfák illeszkedéseinek bevésései láthatók. A tornác födémgerendáit és a kiváltógerenda belső élét egyszerű, íves faragásokkal tagolt élszedés díszíti.

A nyugati, utcára néző homlokzaton az utcai szoba két szimmetrikus ablaka nyílik, a homlokzat lábazati része téglaburkolatos. Az északi homlokzaton az előszoba és a konyha egyforma ablakai nyílnak. A ház homlokzata világos sárgásbarna festésű, a homlokzati nyílászárók barna mázolásúak. A tornác falfelületén megfigyelhető, hogy a mészvakolat a korábbi tapasztásra

* régész, épületkutató

► 2. kép. A ház 2018-ban, DNy-i nézet (fotó: Rác M.)

► 3. kép. Az utcai szoba födémgerendázata (fotó: Rác M.)

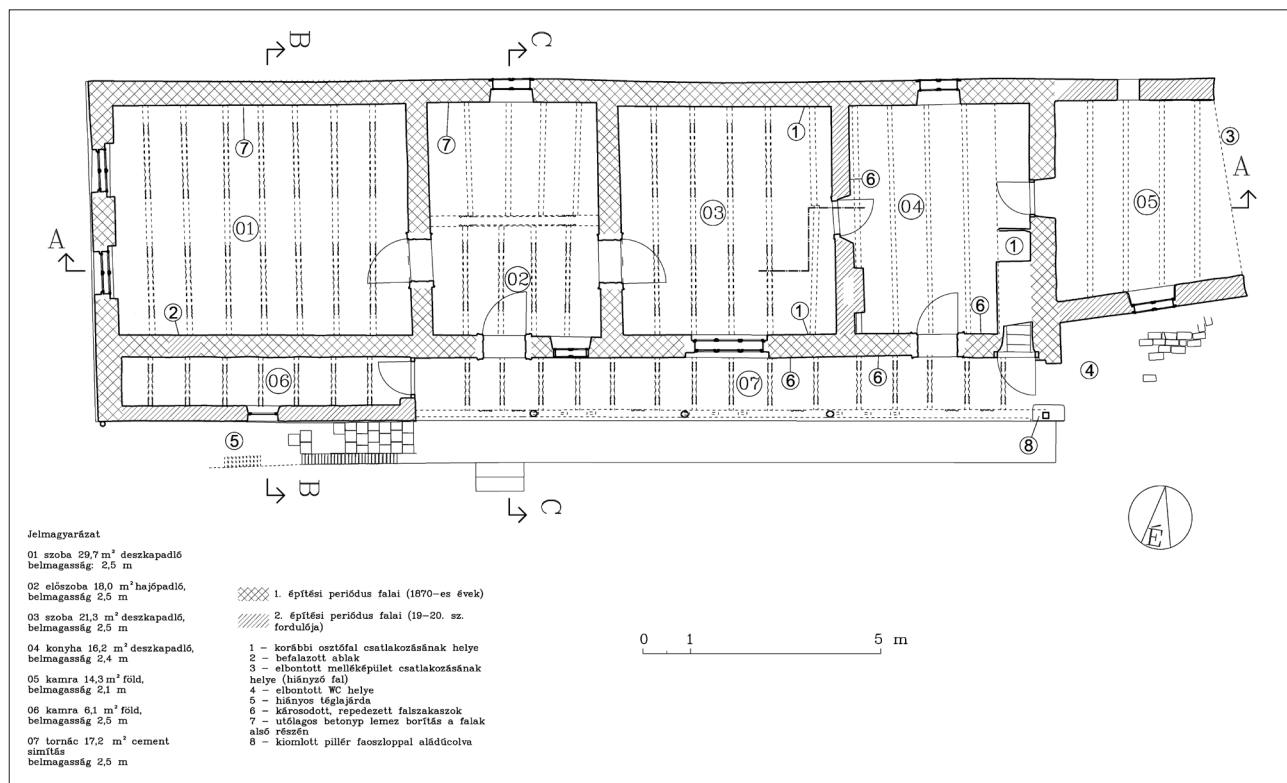
fed rá, így a kamrában folytatódó egykori tornácfal síkja, ahol ez a réteg hiányzik, 2-3 cm-rel mélyebben helyezkedik el. Jól észlelhető, hogy a bejárati kétrétegű, tokborításos ajtó tokja nem korábbi, mint ez a vakolatréteg; minden valószínűség szerint egyszerre készültek.

A ház főbejárata az előszobába vezet. A bejárati ajtó tokborításos, a belső síkban felső részén üvegezett szárnnyal, a külső síkon tömör ajtószárnnyal (levélajtó). Az előszobából balra, az utca felé, és jobbra, a hátsó szoba felé egy-egy tábla-betétes, tokborításos ajtó nyílik. A hátsó szobából egy ácszoros ajtón át közelíthető meg a hátsó he-

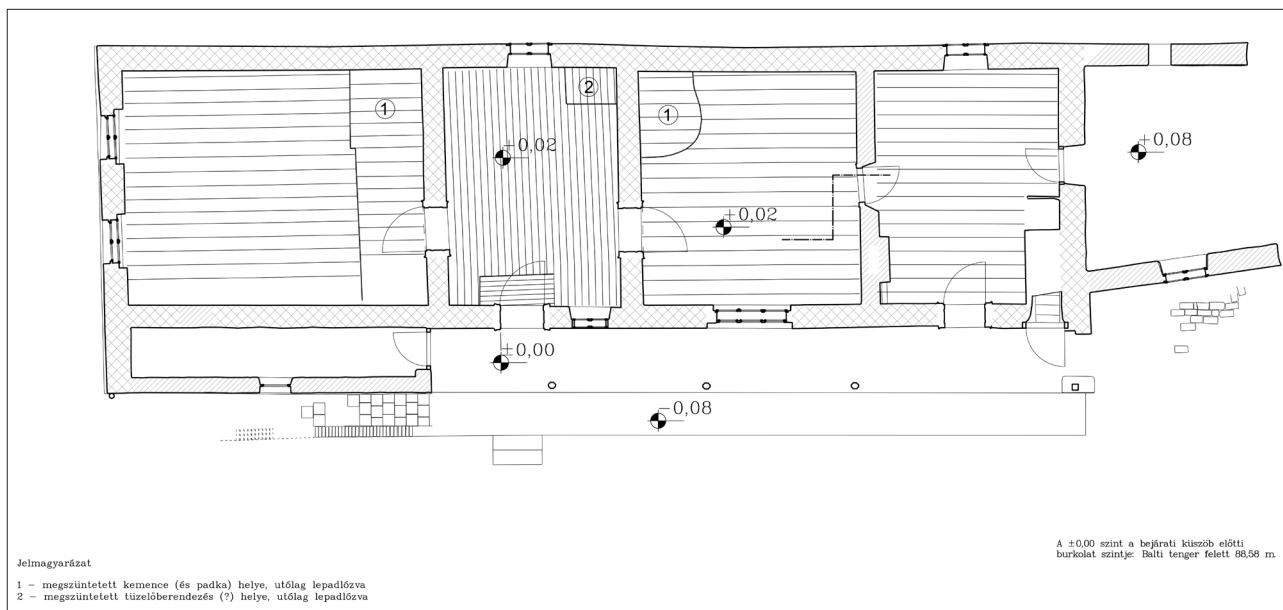
lyiség, a konyha. A konyha-fürdőszobából további ajtó vezet az utólag a házhoz toldott hátsó, keskenyebb kamrába, és a tornácra.

A ház valamennyi helyisége gerendás mennyezetű, de mestergerenda csak az előszobában található (3. és 4. kép). A födémgerendákon díszesen tagolt megállításokkal kialakított élszedések láthatók, hasonlóan a tornác mennyezetgerendázatához.

Az élszedések végeihez közel egy-egy kettős vagy hármas bevágás található, és ahol erre vonatkozó megfigyelést tudunk tenni, a bevágásoktól kezdve az élszedések faragott díszű végei ere-

► 4. kép. Alaprajz (készítette: Rác M.)

► 5. kép. A padlóburkolatok alaprajza (készítette: Rác M.)

detileg vörösre voltak festve a mai többszörös meszelésrétegek alatt. A gerendák többi felülete úgy tűnik, kezeletlen vagy világosbarna pácolású lehetett. Nem található díszítés a hátsó szoba legkeletibb gerendáján, az előszoba mestergerendájától északra levő, a déli gerendaszakaszoktól külön készült, azoktól eltérő kiosztású és elhelyezkedésű gerendáin, valamint a konyha és a hátsó kamra mennyezetgerendáin.

Az előszobában 14 cm-es elemekből álló hajópadló, a két szobában és a konyhában 27-30 cm széles deszkapadló található. Az utcai szoba északkeleti sarkában egy négyzetes, a hátsó szoba északnyugati sarkában egy körívvel határolt kisebb padló rész a padló többi részétől külön készült (5. kép).

A hátsó szoba keleti részén a két hosszfalon egy-egy függőleges vonal vehető ki a falsíkon, amelynek helye a keleti földemgerendától kissé nyugat felé esik. E gerenda két, középen illeszkedő, eltérő tengelyű szakaszból áll, melyek a többi földemgerendától eltérően díszítetlenek. A tornác utcai végén nyíló, a tornáccal azonos szélességű kamra mennyezetgerendái a tornáccal azonos kialakításúak, a helyiség fala a ház többi falánál vékonyabb, alja egyenetlen földpadló. A padlás a tornác keleti végén található padlásfeljárón közelíthető meg.

A fedélszerkezet szarufapárjait torokgerendák illetve újabb, másodlagos, a torokgerendákat a legtöbb szaruállásban helyettesítő fogópárok kap-

csolják össze. A szarufák a falkoronákon koszorúgerendára (*majorpang* vagy *majorpank*) támaszkodnak, amely alacsony térdfalon fekszik. A koszorúgerendák hosszanti szakaszait több helyen vaspántok fogják le, melyek belső végei a földemgerendákhoz vannak rögzítve, valamint a ház szélességében egy helyen, a lécfal mellett egy kötőgerenda, és a tető keleti végében több szaruállásban acélhuzal köti össze.

Az 1-2. és 2-3. helyiségek közötti osztófalak felett kémények emelkednek (6. kép). E két kéményhez az osztófalak északi szakasza felől vályogból épült elhúzások csatlakoznak (7. kép). További egy-egy kémény található a 3-4. helyiségek közötti, és a 4-5. helyiségek közötti falak felett.

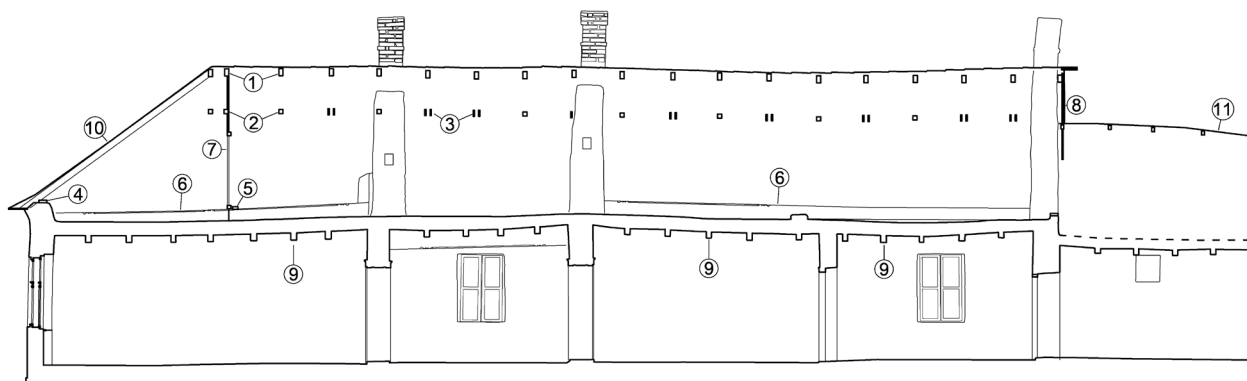
Építéstörténet

A lakóházon két jelentősebb építési periódus ismerhető fel, és ezeket követően még kisebb átalakításokra is sor került.

Első építési periódus

Az első periódus a ház megépítése első formájában. A ház négyosztatú volt, teljes hosszán végigmenő, végfalakkal lezárt, faoszlopos tornáccal, mestergerendás mennyezetekkel, amelyeket a kamra kivételével egyszerű, finom faragás és festés díszített (8. kép). A mai 2. helyiség (előszoba) foglalta magában a ház pitvarát és szabadkémé-

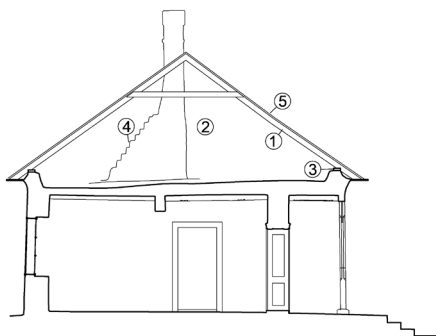

Jelmagyarázat

- 1 – szarufa 8/14
- 2 – torokgerenda 8/8
- 3 – fogópár 2,5/12
- 4 – koszorúgerenda 15/10
- 5 – kötőgerenda 12/8
- 6 – másodlagosan a padlásra helyezett mestergerendák, díszítő faragással
- 7 – lécváz asztófal ajtóval
- 8 – tapasztott lécváz asztófal
- 9 – földmegerendák a másodlagosan felülre helyezett mestergerendához csavarozással felrögzítve
- 10 – lécezés, eternit fedés
- 11 – lécezés, hornyolt cserép fedés

0 1 5 m

► 6. kép. Hosszmetszet (A-A) (készítette: Rácz M.)

Jelmagyarázat

- 1 – szarufa 8/14
- 2 – fogópár 2,5 /12
- 3 – koszorúgerenda 15/10
- 4 – kémény elhúzás
- 5 – lécezés, eternit fedés

0 1 5 m

► 7. kép. Keresztmetszet (C-C) (készítette: Rácz M.)

nyes konyháját. A két szobában kimutathatóan kemencék álltak, amelyeket a konyhából lehetett fűteni. A ház 4. helyisége, amely bizonyára fűtetlen volt, feltehetőleg kamra lehetett. A tetőt vélhetőleg oromfalak zárták le, fedése ekkor nád lehetett. A ház ablakai belül szegmensívesek, a maiaknál alacsonyabbak voltak. A belső terek először agyapadlósak lehettek. A hátsó szoba a mainál kisebb, a 4. helyiség (kamra) a mainál nagyobb volt, a közöttük levő osztófal egy gerendatengellyel nyugatabbra húzódott. Már ebben a periódusban megépült a közelmúltban elbontott melléképület a háztól keletre. Az első periódus ideje jelenleg pontosan nem határozható meg, egyelőre annyit tudhatunk, hogy 1881-ben már állt az épület.

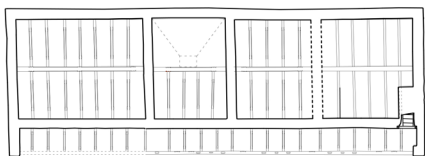
Második építési periódus

A második periódus folyamán valószínűleg egy-két kisebb és egy nagyobb beavatkozás történt, amelyek nem egy időben következtek be, de szétválasztásukhoz és időponthoz kötésükhöz egyelőre nem rendelkezünk közelebbi támponttal.

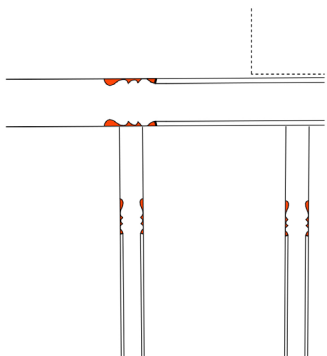
A két szobában és a negyedik helyiségben elkészültek a mai deszkapadlók, a pitvar és konyha még valószínűleg földpadlós maradt. A szabadkéményt megszüntették, helyét földemmel zárták le, de a kemencék ekkor feltehetőleg megmaradtak, erre utalnak a kéményekhez tartozó, jelentősebb belméretű elhúzások, melyek az osztófalon ekkor épített két külön kéményhez csatlakoznak a korábbi kemencék felől.

Egyetlen nagy átépítés során következhetett be a mennyezetek átalakítása és új tetőszerkezet építése. A mestergerendákat a pitvar-konyha kivételével kibontották a helyükről, és a födém felülre helyezték, a fiókgerendákat csavarokkal függesztve fel rájuk, ezáltal tették világosabbá a szobákat. Az új, torokgerendás fedélszék kis térdfalakkal megemelt koszorúgerendáját vaspántokkal rögzítették a földmegerendákhoz. Valószínűleg a könnyű, viszonylag kis teherbírású tetőt először az akkoriban Tiszaföldváron is elterjedt fa zsindelemmel fedték be.

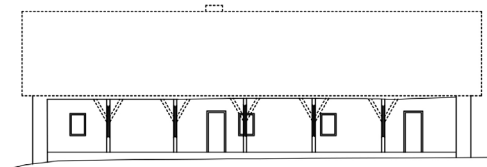
A hátsó szobát a kamra felé megnagyobbították, a konyha és a kamra északi falán egy-egy nagyméretű ablakot nyitottak. A tornác utca felőli végéből kamrát választottak le. Ezek az utóbbi változások – így az elkészült fa padló is – feltehetőleg a hátsó helyiség, az egykori kamra lakószo-

A földemgerendázat eredeti állapotának rekonstrukciója

A gerendázat díszítőfestésének rekonstrukciója (részlet)

A D-i homlokzat rekonstruált nézete

► **8. kép.** A ház első periódusának rekonstrukciós rajzai (készítette: Rác M.)

bává alakításával függenek össze. Ekkor épülhetett a keleti fal feletti kémény is, mely a szoba fűtését szolgálta.

A tornác oszlopait a tornác új hosszának megfelelően kiosztva helyezték át, és kicserélték a könyökdíszeket is. Hasonlóan kicserélték a bejáratit ajtót és az utcára néző két ablakot, és ezzel egyidejűleg vagy részben már korábban a belső ajtókat is. A melléképület és a lakóház közé egy újabb helyiséget (5. hs.) illesztettek. A homlokza-

tokat – részben a korábbi tapasztások felületére felhordott – mészvakolattal vakolták be.

Ez az átalakítás-sorozat a 19-20. század fordulója körüli évtizedekben zajlott le. A mai eternit tetőfedés az 1910-es évek második felében készülhetett. Ezekhez képest későbbi időpontban megszüntették a kemencét, a helyüket lepadolták.

Harmadik építési periódus: átalakítások a 20. század második felében

A legfontosabb változást a 4. helyiség konyhává és fürdőszobává alakítása jelentette. A tornác padlóját cementsimítással képezték ki, a tornác végfalát áttörve WC-t és abba nyíló ajtót alakítottak ki. A hátsó szoba tornác felőli falába széles, háromosztatú ablakot építettek be. A volt pitvarból és konyhából előszoba lett, és hajópadlóval látták el.

Az eddig rendelkezésre álló adatok, illetve a megkezdett kutatás két szempontból méltóak figyelemre. Egyrészt a területről és korszakból eddig kevés épület részletes helyszíni dokumentálására és elemzésére volt alkalom, másrészt e régióban alig ismerünk alaposabban vizsgált példát a hagyományos alföldi lakóház-építéssel utolsó korszakának a mezővárosi paraszti társadalom felső rétegéhez köthető emlékeiből.

Jegyzetek

- ¹ Az épületbelsőben hagyományos módszerekkel, tengelyek kitűzésével, kívül mérőállomással dolgoztunk. A műszeres mérést Tölgyesi Levente végezte.
- ² A felmérést és építéstörténeti értékelést Tiszaföldvár Város Önkormányzata felkérésére készítettük, amely a házat megvásárolta, és a bemutatás céljával fel kívánja újítani. A jelenleg elhanyagolt ház megmentése és megőrzése fontos lépés lehet a környező kistérség hasonló típusú emlékeinek megismerése szempontjából.